

Årsrapport 2014:

UTVIKLINGSAVDELING UNGDOM

Hovedoppgavene i Utviklingsavdeling ungdom er å ivareta kvalitetssikring av MST-teamene, FFT-teamene, MTFC-teamene – og å videreføre implementeringen.

Avdelingen har fokus på å bidra til implementering av flere team der dette er ønskelig, både i Bufetat og i kommunene. I løpet av 2014 har flere større kommuner vist interesse for å etablere team og også team med tilpasninger i arbeid med omsorgssvikt og psykiske problemer hos barn og ungdom.

Multisystemisk terapi (MST)

Det er 21 MST-team i Norge med til sammen ca. 100 ansatte. Driften av MST-teamene innebærer ansvar for teoretisk og metodisk opplæring og kvalitetssikring av alle som er involvert i MST-arbeidet. Kvalitetssikring innebærer også konsultasjon til Bufetats ledelse om organisatoriske forhold som er viktige for MST. MSTs organisasjonsmanual er et viktig verktøy for gjennomføring av MST i praksis. Opplæring og kvalitetssikring av MST-teamene innebærer:

- Ukentlig telefonkonsultasjon i alle MST-saker.
- Individuell opplæring og oppfølging av veiledere.
- Fem dagers grunnopplæring av nyansatt MST-personale. I 2014 ble det holdt én norsk opplæring med elleve deltakere og én opplæring på engelsk for både norske og andre europeiske MST-team, i regi av MST-konsulenter og Atferdssenteret.
- Opplæring av nye veiledere i regi av MST-konsulenter og Atferdssenteret.
- To vedlikeholdsseminarer (todagers) for alle team i regi av MST-konsulentene.
- Ett vedlikeholdsseminar (to halve dager) for veiledere sammen med MST-konsulenter og F4-direktører (dag 2).
- Seks konsulentsamlinger med MST-konsulenter og avdeling ungdom på Atferdssenteret.
- Innhenting av resultat- og kvalitetssikringsdata i databasen Primula.
- Utarbeiding av Programevaluering (PEV) for alle team tre ganger i året.
- Samarbeid på organisasjonsnivå til Bufetat/Bufdir, som har ansvaret for MST-teamene i Norge.
- Det arbeides kontinuerlig med materiellutvikling, og i 2014 er det utviklet en forbedret modell for gruppeveiledning som er tatt i bruk av alle veiledere i MST.
- Arbeidet med å få etablert et telefonsenter i Bufdir for sentralisert innhenting av TAM-R (Therapist Adherence Measure – Revised) og oppfølgingsdata fra familiene ved 6, 12 og 18 måneder etter avsluttet MST-behandling er ikke fullført, og arbeidet videreføres. I påvente av dette er rutine for innhenting av TAM-R skjerpet, bl.a. via opplæring av nye telefonintervjuere. Teamenes innhenting av oppfølgingsdata følges opp via den nye databaseløsningen som ble innført fra november 2012 (se nedenfor).
- Atferdssenterets ekstrasnettsider har blitt videreutviklet for mer aktiv bruk i kvalitetssikringen av MST.

Opplæring/oppfølging av MST-konsulenter

Alle MST-konsulentene, både de som er ansatt på Atferdssenteret og de regionale, får opplæring og kvalitetssikring fra MST Services, i samarbeid med fagdirektør og assisterende fagdirektør for Utviklingsavdeling ungdom ved Atferdssenteret.

Tabell 1 MST 1.1.–31.12.2014

Region	Sør	Øst	Vest	Midt-Norge	Nord
Antall team	5	5	4	4	3
Antall veiledere	5	5	4	4	3
Antall terapeuter	17	17	13	12	8
Nye saker	139	147	103	82	42
Avsluttete saker	119	137	94	74	40
Fullførte saker	99	122	80	71	32
Resultater ved avslutning (i % av fullførte saker)					
Bor hjemme	99	99	99	99	100
Går på skole / er i arbeid	90	90	80	89	91
Ikke lovbrudd	98	98	98	100	91
Ikke rusmisbruk	95	95	95	97	94
Ikke vold / trusler	97	97	96	94	84

Samarbeid med Bufetat og Bufdir om implementering av MST

Det har også i 2014 vært et tett samarbeid med Bufetats F4-direktører og MST-veiledere for å ivareta god ledelse av MST-teamene i alle regionene, og for å drøfte tiltak for å øke sakstilfanget og produktiviteten i MST.

Utviklingsavdeling ungdom har deltatt på flere møter i Bufdir, og har vært i dialog med ledelsen i de ulike regionene for å ivareta MST administrativt og faglig. Samarbeidet med Region Nord ble i 2014 intensivert for å bedre utnyttelsen av MST i de tre nordligste fylkene.

MST-teamet i Oslo ble midlertidig nedlagt på våren 2014 i påvente av en bystyresak i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2015 i desember.

MST geografisk

Det er en overordnet målsetting at MST-tilbudet skal være tilgjengelig for alle kommuner i landet, slik at det er et likeverdig behandlingstilbud til alle familier. Dette har vært en utfordring, fordi MST har et krav om maksimal reisetid på halvannen time for å ivareta intensitet, hyppighet og tilgjengelighet i behandlingen. Avdelingen startet pilotstudien «MST geografisk» for å prøve ut om MST kan utføres med samme gode resultater der hvor den geografiske avstanden krever en reisetid på over to timer. Datagrunnlaget for å evaluere disse sakene ble styrket ved at dokumentasjon i sakene sendes Atferdssenteret. Det er gjort en foreløpig oppsummering av ca. 50 saker som viser at det oppnås gode resultater i disse sakene. Vi vil undersøke nærmere hvordan teamene arbeider i disse sakene for å kompensere for lengre reisevei, og avdelingen arbeider med en mer utfyllende rapport om denne pilotstudien. Sakene blir registrert i Primula-

databasen, og i 2014 ble det registrert 45 saker med reisetid over 1 1/2 time, ca. 10 % av alle sakene.

Internasjonalt samarbeid

Utviklingsavdeling ungdom har et stort internasjonalt kontaktnett med andre land som også har MST-team og et tett samarbeid med MST Services i USA. Fagdirektør og assisterende fagdirektør har siden 2013 sittet i MST Services Advisory Council.

MST Norge (terapeuter, veiledere, konsulenter og ansatte fra Atferdssenteret) deltok på den andre europeiske MST-konferansen i London den 12.–13. mai 2014. Både konsulenter og terapeuter bidro med plenumspresentasjoner og seminarer for deltakerne.

Funksjonell familieterapi (FFT)

Utviklingsavdeling ungdom har i 2014 sørget for videre drift av tre etablerte FFT-team i Bufetat, og fullført opplæring og etablering av to nye FFT-team (ett fylkesdekkende team i Sogn og Fjordane, som en del av Bufetat, og ett kommunalt team i Bærum kommunes barneverntjeneste). Spesialrådgiver for FFT har utført kvalitetssikring av teamenes arbeid og gitt konsultasjon til teamenes veiledere to ganger per måned. Spesialrådgiver for FFT har også bistått teamene med løpende kompetanseheving gjennom videokonferanser, telefonmøter og oppfølgingsbesøk til teamene. Avdelingen har arrangert to vedlikeholdsseminarer for alle FFT-ansatte i Norge. Ett med fokus på avdelingens nylig utviklede norske arbeidsperm for FFT-terapeuter, og ett med fokus på hvordan best mulig å nyttiggjøre seg kvalitetssikringsstrukturene i metoden. I tillegg har avdelingen arrangert et veilederseminar for FFT-veilederne, med fokus på skåring av metodeintegritet og kompetansehevende tiltak i hvert enkelt team.

Utviklingsavdeling ungdom har deltatt i rekruttering og utvelgelse av nye terapeuter i teamene ved behov. Spesialrådgiver for FFT har gitt den nødvendige grunnopplæring til alle nye FFT-terapeuter i 2014.

Avdelingsdirektør og spesialrådgiver for FFT har jobbet videre med forskningsavdelingen og Bufetat omkring den praktiske gjennomføringen av intervensjonsstudien for FFT. Det er blant annet jobbet aktivt med å sikre smidig overgang til nye rutiner, når randomiseringsbetingelsen i studien ble endret. Avdelingen har også ledet an i arbeidet med å sikre kontinuerlig oppfølging og problemløsning med regioner og kommuner for å sikre rekruttering til FFT-studien.

Spesialrådgiver for FFT har ved behov oppdatert og kvalitetssikret informasjonsmateriell, presentasjoner, retningslinjer for rutiner og prosedyrer samt planlagt og tilrettelagt for opplæring og kvalitetssikring. Spesialrådgiver har i 2014 oversatt og tilpasset alt opplæringsmateriell og essensielle arbeidsverktøy for norske FFT-terapeuter, og dette er distribuert og i aktiv bruk i alle team. Alle FFT-team har i 2014 fortsatt rapportering i databaseverktøyet Primula, og fra dette systemet har Bufetat fått tertialrapporter om hvert enkelt FFT-teams fungering både i forhold til kliniske resultater og organisatorisk støtte.

Vi har en utstrakt kontakt med internasjonale miljøer i samarbeid om FFT. Det er kontakt med fagmiljøer i Sverige som arbeider med et familieterapeutisk fokus (deriblant FFT) på ungdom med selvmords- og selvskadingsatferd, og en organisasjon i Nederland (BJJA) som implementerer FFT-kompetanse hos saksbehandlere i en barnevernorganisasjon. Avdelingen har også fått nye kontakter for FFT i Nederland, ettersom FFT–Nederland i 2014 fikk ny organisatorisk plassering og nye medarbeidere. I samarbeid med sosialstyrelsen i Danmark har vi også samarbeidet om opplæring av nye veiledere i Danmark og Norge.

Tabell 2 FFT 1.1.–31.12.2014

Region	Sør	Vest	Midt-Norge	Bærum
Antall team	1	2	1	1
Antall veiledere	1	2	1	1
Antall terapeuter	4	6,5	2,5	3
Nye saker	35	49	18	23
Avsluttete saker	35	53	21	23
Fullførte saker	19	50	18	17
Resultater ved avslutning (i % av fullførte saker)				
Bor hjemme	95	100	94	100
Går på skole / er i arbeid	84	98	100	88
Ikke lovbrudd	89	100	100	100
Ikke rusmisbruk	89	98	94	82
Ikke vold / trusler	95	98	89	100

Tabell 3 FFT Opplæring

Opplæringer	Dager	Antall deltakere
2-dagers grunnopplæring i FFT	2	7
1-dagers re-opplæring i FFT	1	4
Oppfølgingsopplæring 2 og klinikkopplæring 1 i FFT, Bærum	2	4
Oppfølgingsopplæring 2 og klinikkopplæring 1 i FFT, S & Fj.	2	4
2-dagers grunnopplæring i FFT	2	1
Klinikkopplæring 2 i FFT, Bærum	2 halve	4
Klinikkopplæring 2 i FFT, S & Fj.	2 halve	4
Oppfølgingsopplæring 3 og klinikkopplæring 3 i FFT, S & Fj.	2	4
Oppfølgingsopplæring 3 og klinikkopplæring 3 i FFT, Bærum	2	4
<i>2-dagers vedlikeholdsseminar i FFT</i>	2	17
<i>1-dags veilederseminar i FFT</i>	1	5
<i>1-dags Vedlikeholdsseminar i FFT</i>	1	16

S & Fj. = Sogn og Fjordane

Behandlingsfosterhjem (MTFC – Multidimensional Treatment Foster Care)

I løpet av 2014 er det omfattende arbeidet med drift av MTFC i Sandvika, Akershus, videreført, samt arbeidet med å rekruttere og igangsette ett nytt team i Drammen, Buskerud, Region Sør. Viktige oppgaver for Utviklingsavdeling ungdom har vært opplæring, veiledning og løpende oppfølging av behandlingsteamene og behandlingshjemmene. I denne sammenheng er det samarbeidet tett med Familieforum i Sverige. Det har i løpet av 2014 også vært et tett samarbeid med den amerikanske vertsorganisasjonen og Familieforum knyttet til utforming av samarbeidsstrukturer ved implementering av flere team i Norge.

Utviklingsavdeling ungdom har i løpet av 2014 brukt betydelige ressurser på å delta aktivt inn i behandlingsteamene og vil i tiden framover fortsette å følge teamene tett. Det er etablert gode rutiner for en konsultasjons- og veiledningsmodell for kvalitetssikring av team som har mottatt sertifisering. I samarbeid med Bufetats regionledelse i Region Øst, har det vært arbeidet med en rekke løpende systemutfordringer vedrørende behandling og drift av teamet. Herunder er det arbeidet med å få på plass en utprøving av en utvidelse av behandlingsteamet, for å motvirke sårbarhet for uforutsett fravær, avviking av ferie og permisjoner i teamet. I den forbindelse er nye terapeuter og behandlingshjem rekruttert til teamet. Konklusjonene av utprøvingen vil danne modell for videre implementering av MTFC.

Videre er det nedlagt et betydelig arbeid i informasjon til relevante omliggende instanser og videreført samarbeid med disse. I løpet av 2014 har det særlig vært et tett samarbeid med Bufetat Region Sør knyttet til planlegging og opprettelsen av et MTFC-team i Drammen. De har foreløpig rekruttert fire behandlingfosterhjem og startet kartleggingsarbeid for inntak i 2015. Atferdssenteret vil fortsette å følge implementeringsarbeidet i Region Sør tett under hele etablerings- og oppstartfasen.

Samarbeidet med Bufetat, Bufdir og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet er videreført.

Løpende evaluering av drift og behandling har også stått sentralt i 2014. Arbeidet med utvikling av implementeringshåndbok for MTFC, basert bl.a. på løpende erfaringer fra driften av MTFC-teamet i Sandvika, er videreført i 2014, og første versjon er håndboka er ferdigstilt. Det er i 2014 også startet med oppsummering av programdata og evaluering av implementeringserfaringene knyttet til teamet i Sandvika.

Tabell 4 MTFC 1.1.–31.12.2014

Region	Øst	Sør*
Antall team	1	1
Antall behandlingsledere	1	1
Antall terapeuter	4	2
Nye saker	4	
Avsluttede saker	5	
Fullførte saker	5	
Resultater ved avslutning (i % av fullførte saker)		
Bor hjemme	100	
Går på skole / er i arbeid	100	
Ikke lovbrudd	100	
Ikke rusmisbruk	100	
Ikke vold / trusler	100	

* Teamet var under oppstart i 2014, og tok inn sine første saker i januar 2015.

Rusbehandling

Både MST, FFT og MTFC tar inn ungdom med rusavhengighet og rusproblemer til behandling, og rusbehandling er en integrert del av alle disse tre metodene.

- Tallmessig er det MST som behandler flest ungdommer med rusproblematikk. For metodene samlet var det 513 ungdommer og familier som fullførte behandling i 2014. Av disse hadde 190 ungdommer (37 %) et rusproblem ved inntak. Kun 27 av disse ungdommene (5 %) hadde fremdeles et rusproblem da behandlingen ble avsluttet.
- Ett år etter fullført behandling rapporterte de foresatte at 89 % av ungdommene fremdeles ikke hadde noe rusproblem (dette gjelder saker fullført i perioden 1.1.10-31.12.13¹).

Videre har avdelingen i 2014, deltatt i et utviklingsarbeid sammen med avdeling barn om å utvikle en modell for familiararbeid i MultifunC og en modell for familiararbeid i rusinstitusjoner (LBR).

I 2015 vil alle MST-team gjennomgå opplæring i læringsbasert rusbehandling (Contingency Management). Det er denne behandlingsformen som pr. i dag har best forskningsmessig støtte for å gi gode resultater ved rusproblemer. Metoden benyttes allerede i MST-programmet, men kompetansen vil bli ytterligere styrket i løpet av 2015.

Kvalitetssikring av igangsatte aktiviteter

Utviklingsavdeling ungdom innhenter kontinuerlig data om alle MST-, FFT- og MTFC-saker. Disse dataene analyseres, og resultatene for hvert enkelt team blir tilbakeformidlet til nøkkelinstanser som teamene selv, ledelsen i Bufetat i hver region, avdelingsdirektør i Bufdir, og internasjonale utviklere gjennom tertiale programevalueringer. Det er en målsetting for avdelingen at det skal være størst mulig samsvar mellom programdata som registreres i MST, FFT og MTFC. Dette er løst ved etableringen av en felles databaseløsning (*Primula*) for registrering av programdata.

Formålet med databasen er å gi rask og pålitelig tilgang til sentrale driftsindikatorer for fortløpende kvalitetsstyring av behandlingsprogrammene, som kapasitetsutnyttelse, at metodene tilbys riktig målgruppe og utføres i henhold til spesifikasjonene, samt evaluering av kort- og langtidsresultater. Dette er sentralt for å sikre best mulig effekt for de ungdommene og familiene som er i behandling.

Avdelingen har lagt ned et betydelig arbeid over mange år for å utvikle gode indikatorer, samarbeidet med Datatilsynet om konsesjon for databasen, og samarbeidet med databaseutvikler og grafisk designbyrå for å utvikle et funksjonelt og brukervennlig grensesnitt.

Målet har vært å utvikle en profesjonell, webbasert databaseløsning som gir støtte til behandlingsteamenes kvalitetssikring slik at dataregistrering blir komplett, at data er valide, at rapporter kan hentes ut raskt og på en enkel måte, at feilkilder reduseres ved at beregninger skjer maskinelt istedenfor manuelt, og at systemet er veldokumentert og integrert slik at bruk og drift er personuavhengig.

Databasesystemet har vært i bruk siden november 2012. Avdelingen har innhentet disse dataene siden oppstart, men inntil databasesystemet ble tatt i bruk skjedde bearbeiding av data manuelt.

I 2014 har avdelingen fortsatt samarbeidet med databaseutvikler om å utvikle og forbedre interaksjonsdesign og funksjonalitet, noe som har resultert i vesentlig oppgradering av de viktigste arbeidsprosessene i databaseløsningen. Videre har avdelingen arbeidet aktivt med ekstern advokat og med Datatilsynet om internkontroll, kvalitetssikring av personvern i

¹ Ett års oppfølging av saker avsluttet i 2014 gjennomføres i løpet av 2015.

forbindelse med datainnsamlingen, og med tanke på å omsøke utvidet konsesjon for å øke databasens anvendelighet.

Arbeidet videreføres i 2015.

Andre utviklingsoppgaver

Utviklingsavdeling ungdom driver kontinuerlig utvikling av norsk materiell knyttet til opplæring, konsultasjon og kvalitetssikring innenfor metodene MST, FFT og MTFC.

Undervisning og kompetanseheving både på høyskoler og universiteter, i barnevern og psykisk helse har også vært viktige oppgaver.

Avdelingens fagdirektør har deltatt i den nordiske referansegruppen for MultifunC.

Alle ansatte i MultifunC-institusjonenes familieteam og utredningsteam, samt ansatte i fagteam i Bufetat, har tilbud om å delta på opplæringsuken i MST.